

POSTANOWIENIE

25 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 25 października 2023 r. w Warszawie
zażalenia W. P.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 28 grudnia 2022 r., I ACa 330/21,

w sprawie z powództwa X. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przeciwko W. P.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

1. oddala zażalenie;

**2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego
w Katowicach na rzecz adw. J. Ś. wynagrodzenie
w kwocie 2 000 (dwa tysiące) zł powiększonej o stawkę podatku
od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej pozwanej W. P. z urzędu w postępowaniu
zażaleniowym przed Sądem Najwyższym.**

[SOP]

(E.C.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 21 lipca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach ustanowił
dla pozwanej W. P. pełnomocnika procesowego z urzędu, w postępowaniu
kasacyjnym (k. 251). Wyznaczony przez właściwą ORA pełnomocnik przedłożył

Sądowi opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej (k. 262). Pozwana złożyła pismo zawierające odpowiedź w sprawie opinii adwokata z urzędu wraz z wnioskiem o ustanowienie innego pełnomocnika (k. 266 i n.). Postanowieniem z 23 września Sąd Apelacyjny w Katowicach odrzucił wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym (k. 279). Również kolejny wniosek pozwanej o ustanowienie pełnomocnika z urzędu został odrzucony postanowieniem z 7 listopada 2022 r. (k. 302).

W dniu 19 grudnia 2022 r. pozwana wniosła sporządzoną osobiście skargę kasacyjną (k. 317-322 i-324) oraz złożyła wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (k. 510)

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny w Katowicach odrzucił skargę kasacyjną pozwanej, ze względu na brak po jej stronie wymaganego prawem w postępowaniu kasacyjnym przymiotu w postaci zdolności postulacyjnej, o której stanowi art. 87¹ § 1 i 2 k.p.c. Zwrócił też uwagę na dochowanie przesłanek z art. 118 § 5 k.p.c., uznając sporządzoną przez pełnomocnika z urzędu opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej za odpowiadającą zasadom należytej staranności.

Postanowieniem z 27 stycznia 2023 r. Sąd Apelacyjny ustanowił dla pozwanej pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej (k. 336).

W zażaleniu wywiedzionym przez profesjonalnego pełnomocnika pozwana domaga się uchylenia postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Zarzuciła: 1) błąd w ustaleniach faktycznych wyrażający się w zaniechaniu dostatecznego rozważenia przez Sąd Apelacyjny, czy wobec pojawienia się nowych faktów i dowodów w sprawie, tj. przywrócenia K. Ż. w dniu 14 października 2022 r. terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego z 14 lutego 2017 r., sygn. akt I C 651/16, stanowiącego podstawę roszczenia powoda w niniejszym postępowaniu, nie pojawiły się nowe okoliczności uprawniające sąd do wyznaczenia w sprawie kolejnego pełnomocnika w postępowaniu kasacyjnym, albowiem termin do wniesienia skargi kasacyjnej nie upłynął, a wskazana okoliczność, istotna z punktu widzenia podstawy roszczenia z art. 527 k.c. być

może wpłynęłaby na stanowisko nowego pełnomocnika w kwestii zasadności wniesienia środka zaskarżenia w przedmiotowej sprawie, przez co skarżone orzeczenie powinno zostać uznane jako niesłuszne; 2) naruszenie art. 118 § 6 k.p.c., wyrażające się uznaniem wydanej przez wyznaczonego przez Sąd adwokata opinii z 6 września 2022 r. o braku podstaw do sporządzenia skargi kasacyjnej jako sporządzonej z zachowaniem zasad należytej staranności, a w konsekwencji stanowiącej podstawę do odrzucenia przez Sąd Apelacyjny dalszych wniosków pozwanej o wyznaczenie kolejnego pełnomocnika albowiem jakkolwiek wydana w sprawie opinia mogła być prawidłowa i rzetelna, to wobec pojawienia się nowych istotnych w sprawie okoliczności straciła na aktualności, a co powoduje, że kolejno wyznaczony pełnomocnik, po zapoznaniu się z aktami sprawy w tym z nowymi dowodami, być może uznałby sporządzenie skargi kasacyjnej za zasadne, a co powoduje, że wydane orzeczenie nie odpowiada prawu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych (tzw. przymus adwokacko-radcowski), chyba że strona ma szczególne kwalifikacje prawnicze, o których mowa w art. 87¹ § 2 k.p.c. i z tego tytułu przysługuje jej tzw. zdolność postulacyjna. Pozwana jednak nie wykazała, aby miała zdolność postulacyjną przed Sądem Najwyższym.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny trafnie orzekł na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. o odrzuceniu sporządzonej przez pozwaną osobiście skargi kasacyjnej (zob. też postanowienia Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2022 r., III CZ 44/22 oraz z 13 lipca 2022 r., III CZ 229/22).

Ustanowiony wcześniej dla pozwanej pełnomocnik z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej, sporządził opinię o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej. W związku z tym zostały dochowane wymogi określone w art. 118 § 5 k.p.c. (w ówczesnym brzmieniu, tj. sprzed nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego z dnia 9 marca 2023 r. [Dz. U. poz. 614], która weszła w życie z dniem 1 lipca 2023 r.).

Według ugruntowanego orzecznictwa, Sąd Najwyższy w postępowaniu wywołanym zażaleniem na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające środek zaskarżenia - na wniosek skarżącego - na podstawie art. 380 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c., poddaje kontroli wcześniejsze niezaskarżalne postanowienie tego sądu, jeżeli miało ono wpływ na rozstrzygnięcie sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2018 r., II CZ 95/17 oraz powołane w uzasadnieniu orzecznictwo).

Pozwana nie zaskarżyła formalnie w powyższym trybie postanowień odrzucających jej kolejne wnioski o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej ani też nie powiązała zarzutu naruszenia art. 118 § 5 k.p.c. z naruszeniem art. 117³ § 2 k.p.c.

Niezależnie od tego trzeba zauważyć, że wskazywana w zażaleniu jako nowa okoliczność (przywrócenie dłużnicze powoda K. Ż. w dniu 14 października 2022 r. terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego z 14 lutego 2017 r., sygn. akt I C 651/16, stanowiącego podstawę roszczenia powoda w niniejszym postępowaniu) nie ma jakiegokolwiek znaczenia dla ewentualnej zasadności skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie, której przedmiotem jest skarga pauliańska.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (jedn. tekst: Dz. U. 2022, poz. 1184). Jakkolwiek można uznać, że zarzuty zażalenia, w świetle okoliczności faktycznych sprawy i przepisów prawnych (w szczególności art. 87¹ § 1 k.p.c.) okazały się oczywiście bezzasadne, to Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że nie było podstaw do odmowy przyznania pełnomocnikowi pozwanej kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu zażaleniowym (por. w tej materii np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2017 r., II CZ 164/14), gdyż w takim stanie rzeczy Sąd Apelacyjny jednak ustanowił dla pozwanej pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia zażalenia, które formalnie przysługiwało (zob. art. 394¹ § 1 k.p.c.).

Oczywiście pełnomocnik mógł sporządzić stosowną opinię o braku podstaw do wniesienia zażalenia, ale okoliczność, że zdecydował się na wniesienie zażalenia nie może sama przez się skutkować utratą w ogóle prawa do wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną. Z drugiej strony przyznanie wynagrodzenia w pełnej wysokości taryfowej (w kontekście wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym) byłoby w stanie faktycznym tej sprawy ewidentnie niewspółmierne. Dlatego ostatecznie Sąd Najwyższy przyznał wynagrodzenie w wysokości 2 000 zł, powiększone o stawkę podatku od towarów i usług, uwzględniając poświęcony przez pełnomocnika czas na sporządzenie i wniesienie zażalenia, jego wysłanie, ewentualną konsultację z powodem, a także merytoryczną treść zarzutów, które okazały się jednak oczywiście bezzasadne.

(E.C.)

[ał]